

§ 30

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle lukiolain uudistamisesta ja ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

HEL 2018-000916 T 03 00 00

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Keskeisten muutosten tarkastelu ja kannanotot

Lukiokoulutuksen rakenne

10 § Oppimäärien tavoitteelliset suorittamisajat, mitoitus ja laajuus

Lakiesityksen mukaan lukiokoulutus muodostaisi oppimäärän, jonka tavoitteellinen suorittamisaika on kolme vuotta. Lukiokoulutusta järjestettäisiin edelleen erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytettäisiin opintopisteitä. Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus olisi 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus 90 opintopistettä. Yksi nykyinen kurssi vastaisi kahta opintopistettä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että opintopisteiden käyttäminen lukio-opintojen mitoituspäätteenä on kannatettavaa, koska se edistää lukiokoulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön toteuttamista ja korkeakouluopintojen hyväksi lukemista lukiokoulutuksen oppimäärään. Huolena on kuitenkin se, että opintopisteisiin siirtyminen on pelkkä tekninen toimenpide.

11 § Oppimäärän sisältö

Lakiesityksen lähtökohtana on, että laajan yleissivistyksen edellyttämää vahvaa tietopohjaa ei ole mahdollista saavuttaa, jos opinnot ovat sisältöään liian kapea-alaisia. Siksi lukiokoulutuksen oppimäärä sisältäisi edelleen laajasti eri oppiaineryhmien kaikille opiskelijoille pakollisia opintoja (18 oppiainetta). Oppimäärä sisältäisi äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattisluonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia opintoja, mukaan lukien uskonto tai elämäntutkimustieto, taito- ja taideaineiden opintoja sekä opinto-ohjausta. Terveystietoa ei ole enää yksittäisenä oppiaineena mainittu laissa, mutta terveystieto voisi edelleen sisältyä säännöksessä tarkoitettuihin humanistis-yhteiskunnallisiin opintoihin.

Taito- ja taideaineiden opinnot olisivat jatkossakin vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa lakiesityksen mukaisia laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Laaja-alaiseen osaamiseen kuuluvat esimerkiksi oppiainerajat ylittävien ilmiöiden ja kokonaisuuksien hallinta ja ymmärtäminen, oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot, kriittinen ajattelu, tiedonhankintataidot, tietotekniset taidot, kansainvälisyystaidot, työelämä- ja yrittäjyystaidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. Temaattisissa opinnoissa voitaisiin hyödyntää joustavasti ja monipuolisesti esimerkiksi useisiin oppiaineisiin liittyviä sisältöjä ja ajankohtaisia ilmiöitä, yhteistyötä alueen työnantajien ja järjestöjen kanssa sekä projekti- ja ryhmämuotoisia työskentelytapoja.

Oppiainerajat ylittävät opinnot ovat kannatettavia ja ne kehittävät laaja-alaisen osaamisen taitoja. Nämä ovat keskeisiä jatko-opinnoissa ja antavat hyvät valmiudet myöhemmin työelämään. Haasteeksi voi muodostua oppiainerajat ylittävien opintojen arviointi, koska se perustuu lukioluonnoksen mukaan edelleen yksittäisen oppiaineen arviointikriteereihin, ei laaja-alaiseen osaamiseen.

Jatko-opintoihin siirtyminen ja opinto-ohjaus

25 § Oikeus saada opetusta ja opintojen ohjausta

Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa lakia täsmällisemmin opiskelijan oikeudesta saada opintojen ohjausta. Opintojen ohjaus tukee opiskelijaa opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla olisi oikeus saada säännöllisesti oppiainemuotoisen opinto-ohjauksen lisäksi opiskelijan tarpeiden mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että opinto-ohjaajapalveluiden tarve ja toteuttamistavat vaihtelevat koulutuksen järjestäjittäin ja lukioitain. Tästä syystä kaavamaisen suhdelukusäätelyn sijaan (X opiskelijaa / opinto-ohjaaja) on perustellumpaa asettaa ohjaukselle sisällöllisiä vaatimuksia. On kannatettavaa, että opiskelijan oikeutta saada opintojen ohjausta ehdotetaan vahvistettavaksi säätämällä ohjauksen säännöllisyydestä sekä opiskelijan oikeudesta saada ohjausta henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa laatimiseen ja päivittämiseen.

Jotta lukiot voivat taata opiskelijan oikeuden saada henkilökohtaista ohjausta säännöllisesti, edellyttää se lisäresursseja opinto-ohjaukseen. Lisäksi aineenopettajien ohjausosaamista tulisi laajentaa ja järjestää siihen liittyvää koulutusta. Tämä tukisi koko koulu ohjaa -periaatetta.

Opiskelijalla olisi oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos opiskelijan opiskeluoikeus on päättymässä tai opiskelija on ilmoittanut eroamisestaan. Säännös olisi uusi ja tarpeen lukio-opintojen keskeyttävien opiskelijoiden ohjaamiseksi muihin opintoihin ja mahdollisen syrjäytymisvaaran minimoimiseksi.

Voimassa olevassa lainsäädännössä lukiokoulutuksen opinto-ohjaajilla ei ole niin sanottua seuraamistehtävää eli velvollisuutta seurata lukio-koulutuksen oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaneiden henkilöiden myöhempää sijoittumista jatko-opintoihin.

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, olisi oikeus saada jatko-opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta. Ohjausta olisi oikeus saada oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana ja ohjausta antaisi koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa oppimäärä on suoritettu. Ohjausta ei olisi välttämätöntä antaa juuri siinä oppilaitoksessa, jossa opiskelija on lukiokoulutuksen oppimäärän suorittanut. Koulutuksen järjestäjä voisi myös toteuttaa ohjauksen keskitetysti. Ohjausta olisi annettava pyydettyä.

Lakiin ehdotettu jälkiohjausvelvoite on kannatettava asia nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Se tukee myös nuorisolain (1285/2016) mukaista alle 29-vuotiaille tarkoitettua etsivää nuorisotyötä. On luontevaa, että lukiosta valmistunut opiskelija ottaa yhteyttä oman lukion opinto-ohjaajaan. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että ohjausta on luontevaa antaa siinä oppilaitoksessa, jossa opiskelija on lukiokoulutuksen oppimäärän suorittanut. Tätä varten tarvitaan lisää opinto-ohjaajia. Lukion opinto-ohjauksen ja keskitetyn ohjauksen (Ohjaamot) ja TE-toimistojen ammatinvalinnan ohjauksen yhteistyötä tulee lisätä ja tunnistaa ne lukio-opiskelijoiden ohjaustarpeet, jotka tällä hetkellä jäävät katveeseen. Jälkiohjausvelvoite ja kaikki muutkin ohjauksen lisätehtävät vaativat lisäresursseja, joka pitäisi näkyä kunnille maksettavissa lukiokoulutuksen valtionosuuksissa.

26 § Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Pykälässä säädettäisiin opiskelijan henkilökohtaisesta opintosuunnitelmasta, joka on säännöksenä uusi mutta vastaisi voimassa olevien lukion opetussuunnitelman perusteiden sanamuotoa. Lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatisi henkilökohtaisen

opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman kirjaamista lakiin.

Oppimisen tukea lukiolaisille

25 § Oppimisen tuki

Oppimisen tuesta tai erityisopetuksesta ei säädetä voimassa olevassa lukiokoulutusta koskevassa lainsäädännössä. Uudella pykälällä voitaisiin varmistaa, että perusopetuksen päättävillä nuorilla on tosiasialliset mahdollisuudet siirtyä opiskeluedellytyksiään ja omaa kiinnostustaan vastaaviin toisen asteen opintoihin.

Lakiesityksen mukaan erityisopetus olisi aineenopetuksen ohella annettavaa opetusta, jossa esimerkiksi autettaisiin opiskelijaa keskittymis- tai muista oppimisvaikeuksista johtuvissa haasteissa ja opiskelutekniikojen omaksumisessa ja annettaisiin näihin liittyvää ohjeistusta ja harjoitteita. Tarkoituksena on, että erityisopetus olisi erityisopettajan antama ja opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettuun asetukseen (986/1998) lisättäisiin säännökset lukion erityisopettajan kelpoisuudesta. Muuta oppimisen tukea voisi olla esimerkiksi muun opetuksen ohella annettava oppiaineeseen liittyvä tuki- tai lisäopetus sekä lisäajan antaminen tai muut vastaavat toimenpiteet kuulusteluissa tai muissa osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa. Erityisopettajilla on käytännössä myös aineenopettajia tukeva konsultatiivinen rooli opetuksen toteuttamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Tuen tarvetta tulisi arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tukitoimet kirjattaisiin opiskelijan pyynnöstä tämän henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Oppimisen tuen saaminen ei edellyttäisi lääketieteellistä diagnoosia tai muuta lääkärin lausuntoa, mutta opiskelijan suostumuksella tällaista selvitystä voitaisiin hyödyntää tuen tarpeen arvioinnissa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa, että oppimisen tuki tuodaan lainsäädännöllä tasapuolisesti kaikille lukiolaisille. Tuen tarjoamisessa on kansallisesti suuresti vaihtelua eivätkä opiskelijat ole olleet tasa-arvoisessa asemassa. On hyvä lisäys, että opiskelijalla, jolla oppimisvaikeuksien vuoksi on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, olisi oikeus saada tarpeidensa mukaista tukea.

Tiiviimpää korkeakouluysteistyötä

8 § Yhteistyö ja koulutuksen hankkiminen

Pykälä sisältäisi koulutuksen järjestäjän yleisen velvollisuuden olla yhteistyössä muiden opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Säännöksessä nostettaisiin nykyistä vahvemmin esiin lukiokoulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välinen yhteistyö.

Voimassa olevaan lukiolakiin nähden yhteistyövelvoitteesta poistettaisiin alueellisuuskriteeri, eikä säännöksessä muutenkaan määriteltäisi tarkemmin niiden koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen tai työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden piiriä, joiden kanssa lukiokoulutuksen järjestäjän olisi oltava yhteistyössä. Nykyaikaisten verkko- ja etäyhteyksien hyödyntäminen mahdollistaa myös uudenlaisia yhteistyön muotoja kansainvälisesti sekä erityisesti sellaisilla alueilla, joilla oppilaitosten väliset etäisyydet asettavat haasteita yhteistyön toteuttamiselle.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että lukiolaissa säädetään tarkemmin velvollisuudesta järjestää osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa, jolloin opiskelijoilla on mahdollisuus päästä tutustumaan ja suorittaa korkeakouluopintoja jo lukio-opintojen aikana. On tarkoituksenmukaista, että lukioiden ja korkeakoulujen yhteistyön tarkemmat muodot ja määrittely pohjautuvat aina paikallisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin. Yhteistyön toteuttamisessa on kuitenkin huomioitava, että korkeakoululainsäädäntöön ei sisälly vastavuoroista velvoitetta lukiokoulutuksen suuntaan.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta haluaa korostaa kansainvälisyyden ja työelämäyhteistyön merkitystä lukio-opinnoissa. Jokaisella lukiolaisella tulee olla todellinen mahdollisuus kansainvälisiin kokemuksiin ja lukio-opintojen opintojaksot tulee toteuttaa siten, että opiskelijoiden työelämä- ja yritysosaaminen vahvistuu.

Ylioppilastutkinnon järjestäminen

1 § Ylioppilastutkinto

Ylioppilastutkinto pitäisi voida suorittaa paitsi suomen tai ruotsin kielellä, myös englannin kielellä.

6 a§ Kokeiden uusiminen

Voimassa olevassa lainsäädännössä uusimismahdollisuudesta on säädetty ylioppilastutkinnosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa, mutta yksilön oikeuksia koskevana siitä tulisi säätää lain tasolla. Korkeakoulujen uudistuvat opiskelijavalinnat ja ylioppilastutkinnon painoarvon lisääminen edellyttävät, että ylioppilastutkinnon kokeita olisi mahdollista uusida nykyistä joustavammin.

Lakiesityksen mukaan hyväksytyn kokeen saisi uusia rajoituksetta. Ylioppilastutkinnon suorittamisen aikana kokelaalla olisi oikeus uusia hylätty koe kolme kertaa. Tutkinnon suorittanut henkilö saisi uusia hylätyn kokeen rajoituksetta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa, että ylioppilaskokeen saisi uusia rajattomasti, mutta siten, että uusintakokeet järjestetään siinä lukiossa missä opiskelija on suorittanut ylioppilastutkinnon.

Esitykset taloudelliset vaikutukset

Lakiesityksen ehdotetuista toimenpiteistä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisääminen, oppimisen tuen laajentuminen sekä ylioppilaskirjoitusten uusimisrajoitusten poistuminen aiheuttavat merkittäviä lisäkustannuksia. Jotta toimenpiteet toteutuisivat, on valtion turvattava niiden riittävä rahoitus.

Lakiesityksen mukaan lisäkustannukset korvattaisiin kunnille pienentämällä kunnan omarahoitusosuutta lukiokoulutuksen käyttökustannuksista, mikä on kannatettava asia. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lukiokoulutuksen yksikköhintoja tulee korottaa riittävästi siirtymävaiheessa, jotta ehdotetut toimenpiteet voidaan toteuttaa.

Tiivistelmä

Kasvatus- ja koulutuslautakunta näkee, että lukiouudistuksen aikataulu on tarpeettoman tiukka. Lukion tuntijakokokeilu aloitettiin syksyllä 2017 ja tuloksia saadaan vuosina 2016 ja 2017 lukion aloittaneiden nuorten osalta vuoteen 2020 mennessä. Lautakunta näkee, että koulutusta pitää uudistaa pitkäjänteisesti, koska muutokset vaikuttavat vuosikymmeniä eteenpäin. Uuden uudistuksen aloittaminen, kun edellisen vaikutusten arviointi on yhä kesken, ei ole perusteltua.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että opintopisteiden käyttäminen lukio-opintojen mitoituserusteena on kannatettavaa, koska se edistää lukiokoulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön toteuttamista ja korkeakouluopintojen hyväksi lukemista lukiokoulutuksen oppimäärään.

Opinto-ohjaajapalveluiden tarve ja toteuttamistavat vaihtelevat koulutuksen järjestäjittäin ja lukioittain. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että kaavamaisen suhdelukusääntelyn sijaan (X opiskelijaa / opinto-ohjaaja) ohjaukselle asetetaan sisällöllisiä vaatimuksia. Lakiin ehdotettu jälkiohjausvelvoite on kannatettava asia nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa, että oppimisen tuki tuodaan lainsäädännöllä tasapuolisesti kaikille lukiolaisille. On hyvä lisäys, että opiskelijalla, jolla oppimisvaikeuksien vuoksi on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, olisi oikeus saada tarpeidensa mukaisesti tukea.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että ylioppilaskokeen saisi uusia rajattomasti, mutta siten, että uusintakokeet järjestetään siinä lukiossa missä opiskelija on suorittanut ylioppilastutkinnon.

Lakiesityksen ehdotetuista toimenpiteistä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisääminen, oppimisen tuen laajentuminen sekä ylioppilaskirjoitusten uusimisrajoitusten poistuminen aiheuttavat merkittäviä lisäkustannuksia. Jotta toimenpiteet toteutuisivat, on valtion turvattava niiden riittävä rahoitus.

Lakiesityksen mukaan lisäkustannukset korvattaisiin kunnille pienentämällä kunnan omarahoitusosuutta lukiokoulutuksen käyttökustannuksista, mikä on kannatettava asia. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lukiokoulutuksen yksikköhintoja tulee korottaa riittävästi siirtymävaiheessa, jotta ehdotetut toimenpiteet voidaan toteuttaa. On hyvä, että jatkossa yksikköhinnat eivät perustu enää historiaperusteiseen (edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella) laskentamalliin, koska kustannukset nousevat tulevaisuudessa.

Käsittely

Esittelijä muutti esitystään siten, että lausuntoon lisätään uusi kappale väliotsikon Ylioppilastutkinnon järjestäminen jälkeen ennen alaotsikkoa 6 a § Kokeiden uusiminen seuraavasti: "1 § Ylioppilastutkinto Ylioppilastutkinto pitäisi voida suorittaa paitsi suomen tai ruotsin kielellä, myös englannin kielellä".

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi esittelijän muutetun esityksen.

Vastaehdotus:

Ville Jalovaara: Lisätään Tiivistelmään, kohtaan 34 jatkoksi:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta näkee, että lukiouudistuksen aikataulu on tarpeettoman tiukka. Lukion tuntijakokokeilu aloitettiin syksyllä 2017 ja tuloksia saadaan vuosina 2016 ja 2017 lukion aloittaneiden nuorten osalta vuoteen 2020 mennessä. Lautakunta näkee, että koulutusta pitää uudistaa pitkäjänteisesti, koska muutokset vaikuttavat vuosikymmeniä eteenpäin. Uuden uudistuksen aloittaminen, kun edellisen vaikutusten arviointi on yhä kesken, ei ole perusteltua.

Kannattaja: Vesa Korkkula

13.02.2018

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Poistetaan kohta (18):

"Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että koulutuksen järjestäjä voi järjestää jälkiohjauksen myös keskitetysti, esimerkiksi Ohjaamon palveluna."

Ja lisätään:

"Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että ohjausta on luontevaa antaa siinä oppilaitoksessa, jossa opiskelija on lukiokoulutuksen oppimäärän suorittanut. Tätä varten tarvitaan lisää opinto-ohjaajia. Lukion opinto-ohjauksen ja keskitetyn ohjauksen (Ohjaamot) ja TE-toimistojen ammatinvalinnan ohjauksen yhteistyötä tulee lisätä ja tunnistaa ne lukio-opiskelijoiden ohjaustarpeet, jotka tällä hetkellä jäävät katveeseen."

Perustelut [ei kirjata päätösesitykseen]: Uutena opinto-ohjauksen velvoitteena lakiluonnokseen on kirjattu ns. jälkiohjaus Opinto-ohjauksen tulisi muodostaa jatkumo, jossa opiskelija saa omien tarpeidensa mukaista opinto-ohjausta. Opiskelijan ja opinto-ohjaajan välille syntyy luottamuksellinen suhde, ja opinto-ohjaaja on lukion aikana perehtynyt mm. opiskelijan erityisiin tarpeisiin. Koska TE-toimistojen osaaminen ja resurssit liittyen erityistä tukea tarvitsevien nuorten ammatinvalinnanohjaukseen on kokemuksemme mukaan heikentynyt, tarvitaan tukevampaa ohjausta sekä lukioaikaiseen että siirtymävaiheen ohjaamiseen. Siinä ammattitaitoisilla lukion opinto-ohjaajilla on keskeinen rooli. Jälkiohjauksen siirtäminen yksinomaan esimerkiksi Ohjaamoiden tehtäväksi voi syrjäyttää nuoria. On huomattava, että Ohjaamoiden työntekijät eivät välttämättä ole koulutettuja opinto-ohjaajia.

Kannattaja: Fatim Diarra

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Poistetaan kohdasta (13) lause:

"Tästä syystä kaavamaisen suhdelukusääntelyn sijaan (X opiskelijaa / opinto-ohjaaja) on perustellumpaa asettaa ohjaukselle sisällöllisiä vaatimuksia."

Ja korvataan se seuraavasti:

"Tästä syystä opinto-ohjauksen riittävyden turvaamiseksi tulisi laissa säätää maksimiopiskelijamäärä opinto-ohjaajaa kohti seuraavasti: vähintään yksi päätoiminen opinto-ohjaaja 200–250 opiskelijaa kohden."

Kannattaja: Fatim Diarra

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: Poistetaan kohta:

"Koska esitetyssä lakiluonnoksessa oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen laajuuksia tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaan nähden (Liite 2 s. 72), jää lukiokoulutuksen todellinen rakenneuudistus pinnalliseksi. Mikäli opiskelijan on edelleen suoritettava 18 pakollisen oppiaineen kursseja, lukiokoulutuksen rakenne ei tue toivotulla tavalla opiskelijan mahdollisuutta valita oppiaineita omien vahvuuksien, tulevaisuuden suunnitelmien ja mielenkiinnon kohteiden perusteella."

Perustelut [ei kirjata päätösehdotukseen]: Lukion opiskelijat voivat jo nykyisen lukiolain ja myös uuden lukiolakiesityksen puitteissa valita oppiaineita omien vahvuuksien, tulevaisuuden suunnitelmien ja mielenkiinnon kohteiden perusteella. Mikäli haluaisimme määritellä uudelleen lukiossa opetettavia aiheita niin siitä tulisi käydä erillinen ja laajempi keskustelu. Lukion ideana on kuitenkin yleissivistävyys sekä jatko-opintokelpoisuus. Musta on kohtuutonta mikäli jo lukionsa aloittavan nuoren tulisi käytännössä jo tietää mihin hän aikoo hakea opiskelemaan lukion jälkeen. Suuri osa niistä työpaikoista joihin ensi syksynä lukionsa aloittavat tulevat aikanaan työllistymään ei ole vielä keksittykään.

Kannattaja: Tarik Ahsanullah

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Poistetaan Tiivistelmästä kohta:

"(34) Kasvatus- ja koulutuslautakunta olisi toivonut lukiolain perusteelliseksi uudistusta. Koska esitetyssä lakiluonnoksessa oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen laajuuksia tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaan nähden, jää lukiokoulutuksen todellinen rakenneuudistus pinnalliseksi."

Kannattaja: Fatim Diarra

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Lisätään Tiivistelmään kohtaan 34 jatkoksi:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta näkee, että lukiouudistuksen aikataulu on tarpeettoman tiukka. Lukion tuntijakokokeilu aloitettiin syksyllä 2017 ja tuloksia saadaan vuosina 2016 ja 2017 lukion aloittaneiden nuorten osalta vuoteen 2020 mennessä. Lautakunta näkee, että koulutusta pitää uudistaa pitkäjänteisesti, koska muutokset vaikuttavat vuosikymmeniä eteenpäin. Uuden uudistuksen aloittaminen, kun edellisen vaikutusten arviointi on yhä kesken, ei ole perusteltua.

Jaa-äännet: 3

Tarik Ahsanullah, Dani Niskanen, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 8

Joakim Horsma, Ville Jalovaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Petra Malin, Abdirahim Mohamed

Tyhjä: 1

Fatim Diarra

Poissa: 1

Ted Apter

Suoritetussa äänestyksessä Ville Jalovaaran vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 8–3. Tyhjää äänesti 1. Poissa 1.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Poistetaan kohta (18): "Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että koulutuksen järjestäjä voi järjestää jälkiohjauksen myös keskitetysti, esimerkiksi Ohjaamon palveluna." Ja lisätään: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että ohjausta on luontevaa antaa siinä oppilaitoksessa, jossa opiskelija on lukiokoulutuksen oppimäärän suorittanut. Tätä varten tarvitaan lisää opinto-ohjaajia. Lukion opinto-ohjauksen ja keskitetyn ohjauksen (Ohjaamot) ja TE-toimistojen ammatinvalinnan ohjauksen yhteistyötä tulee lisätä ja tunnistaa ne lukio-opiskelijoiden ohjaustarpeet, jotka tällä hetkellä jäävät katveeseen."

Perustelut [ei kirjata päätösesitykseen]: Uutena opinto-ohjauksen veloitteena lakiluonnokseen on kirjattu ns. jälkiohjaus Opinto-ohjauksen tulisi muodostaa jatkumo, jossa opiskelija saa omien tarpeidensa mukaista opinto-ohjausta. Opiskelijan ja opinto-ohjaajan välille syntyy luottamuksellinen suhde, ja opinto-ohjaaja on lukion aikana perehtynyt mm. opiskelijan erityisiin tarpeisiin. Koska TE-toimistojen osaaminen ja resurssit liittyen erityistä tukea tarvitsevien nuorten ammatinvalinnanohjaukseen on kokemuksemme mukaan heikentynyt, tarvitaan tukevampaa ohjausta sekä lukioaikaiseen että siirtymävaiheen ohjaamiseen. Siinä ammattitaitoisilla lukion opinto-ohjaajilla on keskeinen rooli. Jälkiohjauksen siirtäminen yksinomaan esimerkiksi Ohjaamoiden tehtäväksi voi syrjäyttää nuoria. On huomattava, että Ohjaamoiden työntekijät eivät välttämättä ole koulutettuja opinto-ohjaajia.

Jaa-äännet: 1

Pia Pakarinen

Ei-äännet: 11

Tarik Ahsanullah, Fatim Diarra, Joakim Horsma, Ville Jalovaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Petra Malin, Abdirahim Mohamed, Dani Niskanen

Tyhjä: 0

Poissa: 1
Ted Apter

Suoritetussa äänestyksessä Vesa Korkkulan vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 11–1. Poissa 1.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Poistetaan kohdasta (13) lause:

"Tästä syystä kaavamaisen suhdelukusääntelyn sijaan (X opiskelijaa / opinto-ohjaaja) on perustellumpaa asettaa ohjaukselle sisällöllisiä vaatimuksia." Ja korvataan se seuraavasti: "Tästä syystä opinto-ohjauksen riittävyyden turvaamiseksi tulisi laissa säätää maksimiopiskelijamäärä opinto-ohjaajaa kohti seuraavasti: vähintään yksi päätoiminen opinto-ohjaaja 200–250 opiskelijaa kohden."

Jaa-äännet: 8

Tarik Ahsanullah, Fatim Diarra, Joakim Horsma, Emma Kari, Otso Kivekäs, Pia Kopra, Dani Niskanen, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 4

Ville Jalovaara, Vesa Korkkula, Petra Malin, Abdirahim Mohamed

Tyhjä: 0

Poissa: 1
Ted Apter

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän muutettu ehdotus voitti Vesa Korkkulan vastaehdotuksen äänin 8–4. Poissa 1.

4 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Poistetaan kohta: "Koska esitetyssä lakiluonnoksessa oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen laajuuksia tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaan nähden (Liite 2 s. 72), jää lukiokoulutuksen todellinen rakenneuudistus pinnalliseksi. Mikäli opiskelijan on edelleen suoritettava 18 pakollisen oppiaineen kursseja, lukiokoulutuksen rakenne ei tue toivotulla tavalla opiskelijan mahdollisuutta valita oppiaineita omien vahvuuksien, tulevaisuuden suunnitelmien ja mielenkiinnon kohteiden perusteella."

Perustelut [ei kirjata päätösehdotukseen]: Lukion opiskelijat voivat jo nykyisen lukiolain ja myös uuden lukiolakiesityksen puitteissa valita op-

piaineita omien vahvuuksien, tulevaisuuden suunnitelmien ja mielenkiinnon kohteiden perusteella. Mikäli haluaisimme määritellä uudelleen lukiossa opetettavia aiheita niin siitä tulisi käydä erillinen ja laajempi keskustelu. Lukion ideana on kuitenkin yleissivistävyys sekä jatko-opintokelpoisuus. Musta on kohtuutonta mikäli jo lukionsa aloittavan nuoren tulisi käytännössä jo tietää mihin hän aikoo hakea opiskelemaan lukion jälkeen. Suuri osa niistä työpaikoista joihin ensi syksynä lukionsa aloittavat tulevat aikanaan työllistymään ei ole vielä keksittykään.

Jaa-äännet: 2

Pia Kopra, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 9

Tarik Ahsanullah, Fatim Diarra, Joakim Horsma, Emma Kari, Otso Kivekäs, Vesa Korkkula, Petra Malin, Abdirahim Mohamed, Dani Niskanen

Tyhjä: 1

Ville Jalovaara

Poissa: 1

Ted Apter

Suoritetussa äänestyksessä Fatim Diarran vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 9–2. Tyhjää äänesti 1. Poissa 1.

5 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Poistetaan Tiivistelmästä kohta 34: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta olisi toivonut lukiolain perusteellisempaa uudistusta. Koska esitetyssä lakiluonnoksessa oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen laajuuksia tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaan nähden, jää lukiokoulutuksen todellinen rakenneuudistus pinnalliseksi."

Jaa-äännet: 1

Pia Pakarinen

Ei-äännet: 11

Tarik Ahsanullah, Fatim Diarra, Joakim Horsma, Ville Jalovaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Petra Malin, Abdirahim Mohamed, Dani Niskanen

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Ted Apter

Suoritetussa äänestyksessä Vesa Korkkulan vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 11–1. Poissa 1.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Ulla Juhanko, koulutussuunnittelija, puhelin: 310 86469
ulla.juhanko(a)hel.fi
Mervi Willman, lukiokoulutuksen päällikkö, puhelin: 310 86342
mervi.willman(a)hel.fi

Liitteet

- 1 OKM lausuntopyyntö 24.1.2018
- 2 OKM Lukiolakiesitys 24.1.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Keskeisten muutosten tarkastelu ja kannanotot

Lukiokoulutuksen rakenne

10 § Oppimäärien tavoitteelliset suorittamisajat, mitoitus ja laajuus

Lakiesityksen mukaan lukiokoulutus muodostaisi oppimäärän, jonka tavoitteellinen suorittamisaika on kolme vuotta. Lukiokoulutusta järjestettäisiin edelleen erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytettäisiin opintopisteitä. Nuorille tarkoitettun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus olisi 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitettun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus 90 opintopistettä. Yksi nykyinen kurssi vastaisi kahta opintopistettä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että opintopisteiden käyttäminen lukio-opintojen mitoitusperusteena on kannatettavaa, koska se edistää lukiokoulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön toteuttamista ja korkeakouluopintojen hyväksi lukemista lukiokoulutuksen oppimäärään. Huolena on kuitenkin se, että opintopisteisiin siirtyminen on pelkkä tekninen toimenpide.

Koska esitettyssä lakiluonnoksessa oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen laajuuksia tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaan

nähden (Liite 2 s. 72), jää lukiokoulutuksen todellinen rakenneuudistus pinnalliseksi. Mikäli opiskelijan on edelleen suoritettava 18 pakollisen oppiaineen kursseja, lukiokoulutuksen rakenne ei tue toivotulla tavalla opiskelijan mahdollisuutta valita oppiaineita omien vahvuuksien, tulevaisuuden suunnitelmien ja mielenkiinnon kohteiden perusteella.

11 § Oppimäärän sisältö

Lakiesityksen lähtökohtana on, että laajan yleissivistyksen edellyttämää vahvaa tietopohjaa ei ole mahdollista saavuttaa, jos opinnot ovat sisältöltään liian kapea-alaisia. Siksi lukiokoulutuksen oppimäärä sisältäisi edelleen laajasti eri oppiaineryhmien kaikille opiskelijoille pakollisia opintoja (18 oppiainetta). Oppimäärä sisältäisi äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattisluonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia opintoja, mukaan lukien uskonto tai elämäkatsomustieto, taito- ja taideaineiden opintoja sekä opinto-ohjausta. Terveystietoa ei ole enää yksittäisenä oppiaineena mainittu laissa, mutta terveystieto voisi edelleen sisältyä säännöksessä tarkoitettuihin humanistis-yhteiskunnallisiin opintoihin. Taito- ja taideaineiden opinnot olisivat jatkossakin vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa lakiesityksen mukaisia laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Laaja-alaiseen osaamiseen kuuluvat esimerkiksi oppiainerajat ylittävien ilmiöiden ja kokonaisuuksien hallinta ja ymmärtäminen, oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot, kriittinen ajattelu, tiedonhankintataidot, tietotekniset taidot, kansainvälisyystaidot, työelämä- ja yrittäjäystaidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. Temaattisissa opinnoissa voitaisiin hyödyntää joustavasti ja monipuolisesti esimerkiksi useisiin oppiaineisiin liittyviä sisältöjä ja ajankohtaisia ilmiöitä, yhteistyötä alueen työnantajien ja järjestöjen kanssa sekä projekti- ja ryhmämuotoisia työskentelytapoja.

Oppiainerajat ylittävät opinnot ovat kannatettavia ja ne kehittävät laaja-alaisen osaamisen taitoja. Nämä ovat keskeisiä jatko-opinnoissa ja antavat hyvät valmiudet myöhemmin työelämään. Haasteeksi voi muodostua oppiainerajat ylittävien opintojen arviointi, koska se perustuu laulu- ja taiteen mukaan edelleen yksittäisen oppiaineen arviointikriteereihin, ei laaja-alaiseen osaamiseen.

Jatko-opintoihin siirtyminen ja opinto-ohjaus

25 § Oikeus saada opetusta ja opintojen ohjausta

Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa lakia täsmällisemmin opiskelijan oikeudesta saada opintojen ohjausta. Opintojen ohjaus tukee opis-

kelijaa opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla olisi oikeus saada säännöllisesti oppiainemuotoisen opinto-ohjauksen lisäksi opiskelijan tarpeiden mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että opinto-ohjaajapalveluiden tarve ja toteuttamistavat vaihtelevat koulutuksen järjestäjittäin ja lukioittain. Tästä syystä kaavamaisen suhdelukusääntelyn sijaan (X opiskelija / opinto-ohjaaja) on perustellumpaa asettaa ohjaukselle sisällöllisiä vaatimuksia. On kannatettavaa, että opiskelijan oikeutta saada opintojen ohjausta ehdotetaan vahvistettavaksi säätämällä ohjauksen säännöllisyydestä sekä opiskelijan oikeudesta saada ohjausta henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa laatimiseen ja päivittämiseen.

Jotta lukiot voivat taata opiskelijan oikeuden saada henkilökohtaista ohjausta säännöllisesti, edellyttää se lisäresursseja opinto-ohjaukseen. Lisäksi aineenopettajien ohjausosaamista tulisi laajentaa ja järjestää siihen liittyvää koulutusta. Tämä tukisi koko koulu ohjaa -periaatetta.

Opiskelijalla olisi oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos opiskelijan opiskeluoikeus on päättymässä tai opiskelija on ilmoittanut eroamisestaan. Säännös olisi uusi ja tarpeen lukio-opintojen keskeyttävien opiskelijoiden ohjaamiseksi muihin opintoihin ja mahdollisen syrjäytymisvaaran minimoimiseksi.

Voimassa olevassa lainsäädännössä lukiokoulutuksen opinto-ohjaajilla ei ole niin sanottua seuraamistehtävää eli velvollisuutta seurata lukiokoulutuksen oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaneiden henkilöiden myöhempää sijoittumista jatko-opintoihin.

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, olisi oikeus saada jatko-opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta. Ohjausta olisi oikeus saada oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana ja ohjausta antaisi koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa oppimäärä on suoritettu. Ohjausta ei olisi välttämätöntä antaa juuri siinä oppilaitoksessa, jossa opiskelija on lukiokoulutuksen oppimäärän suorittanut. Koulutuksen järjestäjä voisi myös toteuttaa ohjauksen keskitetysti. Ohjausta olisi annettava pyydettyä.

Lakiin ehdotettu jälkiohjausvelvoite on kannatettava asia nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Se tukee myös nuorisolain (1285/2016) mukaista alle 29-vuotiaille tarkoitettua etsivää nuorisotyötä. On luontevaa, että lukiosta valmistunut opiskelija ottaa yhteyttä oman lukion opinto-ohjaajaan. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että koulutuksen järjestäjä voi järjestää jälkiohjauksen myös keskitysti, esimerkiksi Ohjaamon palveluna. Jälkiohjausvelvoite ja kaikki muutkin ohjauksen lisätehtävät vaativat lisäresurssia, joka pitäisi näkyä kunnille maksettavissa lukiokoulutuksen valtionosuuksissa.

26 § Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Pykälässä säädettäisiin opiskelijan henkilökohtaisesta opintosuunnitelmasta, joka on säännöksenä uusi mutta vastaisi voimassa olevien lukion opetussuunnitelman perusteiden sanamuotoa. Lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi lukio-koulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatisi henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman kirjaamista lakiin.

Oppimisen tukea lukiolaisille

25 § Oppimisen tuki

Oppimisen tuesta tai erityisopetuksesta ei säädetä voimassa olevassa lukiokoulutusta koskevassa lainsäädännössä. Uudella pykälällä voitaisiin varmistaa, että perusopetuksen päättävillä nuorilla on tosiasialliset mahdollisuudet siirtyä opiskeluedellytyksiään ja omaa kiinnostustaan vastaaviin toisen asteen opintoihin.

Lakiesityksen mukaan erityisopetus olisi aineenopetuksen ohella annettavaa opetusta, jossa esimerkiksi autettaisiin opiskelijaa keskittymistä tai muista oppimisvaikeuksista johtuvissa haasteissa ja opiskelutekniikojen omaksumisessa ja annettaisiin näihin liittyvää ohjeistusta ja harjoitteita. Tarkoituksena on, että erityisopetus olisi erityisopettajan antama ja opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettuun asetukseen (986/1998) lisättäisiin säännökset lukion erityisopettajan kelpoisuudesta. Muuta oppimisen tukea voisi olla esimerkiksi muun opetuksen ohella annettava oppiaineeseen liittyvä tuki- tai lisäopetus sekä lisääjän antaminen tai muut vastaavat toimenpiteet kuulusteluissa tai muissa osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa. Erityisopettajilla on käytännössä myös aineenopettajia tukeva konsultatiivinen rooli opetuksen toteuttamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Tuen tarvetta tulisi arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tukitoimet kirjattaisiin opiskelijan pyynnöstä tämän henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Oppimisen tuen saaminen ei edellyttäisi lääketieteellistä diagnoosia tai muuta lääkärin lausuntoa, mutta opiskelijan suostumuksella tällaista selvitystä voitaisiin hyödyntää tuen tarpeen arvioinnissa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa, että oppimisen tuki tuodaan lainsäädännöllä tasapuolisesti kaikille lukiolaisille. Tuen tarjoamisessa on kansallisesti suuresti vaihtelua eivätkä opiskelijat ole olleet tasa-arvoisessa asemassa. On hyvä lisäys, että opiskelijalla, jolla oppimisvaikeuksien vuoksi on vaikeuksia suoritua opinnoistaan, olisi oikeus saada tarpeidensa mukaista tukea.

Tiiviimpää korkeakouluysteistyötä

8 § Yhteistyö ja koulutuksen hankkiminen

Pykälä sisältäisi koulutuksen järjestäjän yleisen velvollisuuden olla yhteistyössä muiden opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Säännöksessä nostettaisiin nykyistä vahvemmin esiin lukiokoulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välinen yhteistyö.

Voimassa olevaan lukiolakiin nähden yhteistyöveloitteesta poistettaisiin alueellisuuskriteeri, eikä säännöksessä muutenkaan määriteltäisi tarkemmin niiden koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen tai työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden piiriä, joiden kanssa lukiokoulutuksen järjestäjän olisi oltava yhteistyössä. Nykyaikaisten verkko- ja etäyhteyksien hyödyntäminen mahdollistaa myös uudenlaisia yhteistyön muotoja kansainvälisesti sekä erityisesti sellaisilla alueilla, joilla oppilaitosten väliset etäisyydet asettavat haasteita yhteistyön toteuttamiselle.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että lukiolaissa säädetään tarkemmin velvollisuudesta järjestää osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa, jolloin opiskelijoilla on mahdollisuus päästä tutustumaan ja suorittaa korkeakouluopintoja jo lukio-opintojen aikana. On tarkoituksenmukaista, että lukioiden ja korkeakoulujen yhteistyön tarkemmat muodot ja määrittely pohjautuvat aina paikallisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin. Yhteistyön toteuttamisessa on kuitenkin huomioitava, että korkeakoululainsäädäntöön ei sisälly vastavuoroista velvoitetta lukiokoulutuksen suuntaan.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta haluaa korostaa kansainvälisyyden ja työelämäyhteistyön merkitystä lukio-opinnoissa. Jokaisella lukiolaisella tulee olla todellinen mahdollisuus kansainvälisiin kokemuksiin ja lukio-

opintojen opintojaksot tulee toteuttaa siten, että opiskelijoiden työelämä- ja yrittäjyysosaaminen vahvistuu.

Ylioppilastutkinnon järjestäminen

6 a§ Kokeiden uusiminen

Voimassa olevassa lainsäädännössä uusimismahdollisuudesta on säädetty ylioppilastutkinnosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa, mutta yksilön oikeuksia koskevana siitä tulisi säätää lain tasolla. Korkeakoulujen uudistuvat opiskelijavalinnat ja ylioppilastutkinnon painoarvon lisääminen edellyttävät, että ylioppilastutkinnon kokeita olisi mahdollista uusia nykyistä joustavammin.

Lakiesityksen mukaan hyväksytyyn kokeen saisi uusia rajoituksetta. Ylioppilastutkinnon suorittamisen aikana kokelaalla olisi oikeus uusia hylätty koe kolme kertaa. Tutkinnon suorittanut henkilö saisi uusia hylätty kokeen rajoituksetta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa, että ylioppilaskokeen saisi uusia rajattomasti, mutta siten, että uusintakokeet järjestetään siinä lukiokiossa missä opiskelija on suorittanut ylioppilastutkinnon.

Esitykset taloudelliset vaikutukset

Lakiesityksen ehdotetuista toimenpiteistä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisääminen, oppimisen tuen laajentuminen sekä ylioppilaskirjoitusten uusimisrajoitusten poistuminen aiheuttavat merkittäviä lisäkustannuksia. Jotta toimenpiteet toteutuisivat, on valtion turvattava niiden riittävä rahoitus.

Lakiesityksen mukaan lisäkustannukset korvattaisiin kunnille pienentämällä kunnan omarahoitusosuutta lukiokoulutuksen käyttökustannuksista, mikä on kannatettava asia. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lukiokoulutuksen yksikköhintoja tulee korottaa riittävästi siirtämävaiheessa, jotta ehdotetut toimenpiteet voidaan toteuttaa.

Tiivistelmä

Kasvatus- ja koulutuslautakunta olisi toivonut lukiolain perusteellisempaa uudistusta. Koska esitetystä lakiluonnoksessa oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen laajuuksia tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaan nähden, jää lukiokoulutuksen todellinen rakenneuudistus pinnalliseksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että opintopisteiden käyttäminen lukio-opintojen mitoituserusteena on kannatettavaa, koska se edistää lukiokoulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välisen yhteis-

työn toteuttamista ja korkeakouluopintojen hyväksi lukemista lukiokoulutuksen oppimäärään.

Opinto-ohjaajapalveluiden tarve ja toteuttamistavat vaihtelevat koulutuksen järjestäjittäin ja lukioittain. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että kaavamaisen suhdelukusääntelyn sijaan (X opiskelijaa / opinto-ohjaaja) ohjaukselle asetetaan sisällöllisiä vaatimuksia. Lakiin ehdotettu jälkiohjausvelvoite on kannatettava asia nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa, että oppimisen tuki tuodaan lainsäädännöllä tasapuolisesti kaikille lukiolaisille. On hyvä lisäys, että opiskelijalla, jolla oppimisvaikeuksien vuoksi on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, olisi oikeus saada tarpeidensa mukaisesti tukea.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ehdotusta, että ylioppilaskokeen saisi uusia rajattomasti, mutta siten, että uusintakokeet järjestetään siinä lukiossa missä opiskelija on suorittanut ylioppilastutkinnon.

Lakiesityksen ehdotetuista toimenpiteistä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisääminen, oppimisen tuen laajentuminen sekä ylioppilaskirjoitusten uusimisrajoitusten poistuminen aiheuttavat merkittäviä lisäkustannuksia. Jotta toimenpiteet toteutuisivat, on valtion turvattava niiden riittävä rahoitus.

Lakiesityksen mukaan lisäkustannukset korvattaisiin kunnille pienentämällä kunnan omarahoitusosuutta lukiokoulutuksen käyttökustannuksista, mikä on kannatettava asia. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lukiokoulutuksen yksikköhintoja tulee korottaa riittävästi siirtymävaiheessa, jotta ehdotetut toimenpiteet voidaan toteuttaa. On hyvä, että jatkossa yksikköhinnat eivät perustu enää historiaperusteiseen (edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella) laskentamalliin, koska kustannukset nousevat tulevaisuudessa.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalta lausuntoa 14.2. mennessä 24.1.2018 päiväystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta. Laki ja sen nojalla annettava valtioneuvoston asetus korvaisivat voimassa olevan lukiolain ja -asetuksen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan elokuussa 2019. Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet uudistettaisiin vuosien

2019–2020 aikana ja niiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat otet-
tisiin käyttöön syksyllä 2021.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Ulla Juhanko, koulutussuunnittelija, puhelin: 310 86469
ulla.juhanko(a)hel.fi
Mervi Willman, lukiokoulutuksen päällikkö, puhelin: 310 86342
mervi.willman(a)hel.fi

Liitteet

- 1 OKM lausuntopyyntö 24.1.2018
- 2 OKM Lukiolakiesitys 24.1.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano